

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTSGAARDEN

Nr. 19 . August—September 1945.

SLÆGTSGAARDEN

Udkommer hveranden Maaned.

Red. af *Jørg. Petersen* (ansvarlig) og *Chr. Damm*.

Foreningen

til Bevarelse af danske Slægtsgaarde.

„Slægtsgaards-Arkivet“,
Købmagergade 67-69, København K.

Kontoret aabent Kl. 10—12 og 1—3.
Telefon Central 9056.

Sekretæren træffes efter forudgaaende Aftale.

Alle Breve til Foreningen skal sendes til Kontoret,
Artikler og andet til Bladet dog til Formanden
ligesom private Forespørgsler.

Landsbestyrelsen:

Gdr. *Jørgen Petersen*, Thorsgaard, Gislinge (Fmd.).

Gdr. *Jens Jensen*, Sode pr. Hejsager (Næstfmd.).

Greve *F. C. R. Scheel*, Ryegaard pr. Kirke Saaby.

Sognefoged *Stemming*, Hammelev, Grenaa.

Parcellist *Niels Larsen*, Veddinge pr. Faarevejle.

Sognefoged, Gdr. *Hans Pedersen*, Holmegaard,
Sanderum.

Proprietær *Lybye*, Halborg pr. Skive.

Landstingsm. *Markersen*, Rødby.

Gdr. *Ths. Thomsen*, Ulstedlund pr. Ulsted.

Foreningens Sekretær: *Chr. Damm*.

Foreningens juridiske Konsulent: Sagfører, cand.
jur. *M. Hesselbjerg*, Hillerød.

Foreningens Revisor: Statsautoriseret Revisor *Kr.
Foged*, København.

Arkivet: Leder Genealog *Wilhelm von Antoniewitz*
træffes Tirsdag og Fredag Kl. 12—15.
Telefon Central 9056.

Privat: C. F. Richsvej 93. Telf. Gth. 1245 u.

FORENINGEN TIL BEVARELSE AF DANSKE SLÆGTSGAARDE

afholder følgende Møder i

Randers Amt.

Grenaa Tirsdag d. 4. Septbr. Kl. 14 paa Afholds-
hotellet.

Knebel Onsdag d. 5. Septbr. Kl. 14 paa Hotel
Mols Bjerge.

Rønde Torsdag d. 6. Septbr. Kl. 14 paa Hotel
Rønde.

Hobro Fredag d. 7. Septbr. Kl. 14 paa Forsam-
lingsbygningen.

Randers Lørdag d. 8. Septbr. Kl. 14 paa Høj-
skolehotellet.

Sekretær *Chr. Damm* kommer til Stede ved
Møderne og giver Oplysning om Foreningens
Arbejde.

Til Forsidebilledet

Saa bjerges Danmarks Høst! Hvor ofte er der ikke
sagt saa smukke Ord om denne Tid?. Baade vor
Literatur og vore Aviser beskæftiger sig med ind-
gaaende Interesse om denne vor livsvigtige Faktor,
i Lyrik og i den tørreste Prosa.

For os, der frembringer den, er den det sidste;
det er den, der danner Grundlaget for vor Bedrift,
det er den, der giver os vor Betaling for Aarets Ar-
bejde, den der arbejdes for, saa længe der kan køre
et Redskab i Marken.

Maatte det gaa op for dem, der endnu ikke er
blevet klar over Kendsgerningen, at det ikke alene
gælder Bondens Eksistens, men det gælder hele vort
Lands, og maatte de samme Mennesker lære at indse,
at kun naar de Faktorer, der sammenlagt fremskaf-
fer den størst mulige Afgrøde og den bedst mulige
Udnyttelse af denne, alle faar Lov til at udnyttes,
kan hele Samfundet faa gode Dage.

Desværre synes der endnu at være Mennesker i
Danmark, der ikke har forstaaet Betydningen af
ovennævnte Kendsgerninger, men tror, at det at
være Bonde er en Slags privilegeret Stilling i Sam-
fundet, hvor ingen Bekymringer, ingen Spekulation-
er om Dagen i Morgen forstyrrer den store Idyl!
Gid disse snart maa blive færre og færre, til Gavn
for baade dem selv og os.

J. P.

Naar Bladet denne Gang udkommer med stor Forsin-
kelse, skyldes det, at Trykkeriet har maattet afgive 3—4
Mand til C.B.- og Militærtjeneste.

Meddelelser fra Kontoret

Samtlige Optrævninger er nu blevet udsendt, det
drejer sig om ca. 5000. Af disse er ca. 400 kommet
retur. Disse 400 Medlemmer vil, sammen med de
Medlemmer, vi stadig mangler Oplysninger nok fra
til at kunne sende en Optrævning, i den nærmeste
Fremtid modtage en Henvendelse fra Foreningen
med Anmodning om at betale eller i hvert Fald mo-
tivere Grunden til Returneringen af Optrævningen.

Medlemmer, der ved Gennemlæsning af dette bli-
ver klare over, at netop de ikke har afgivet Oplys-
ninger nok til at modtage en Optrævning, beder vi
med det samme se at bringe denne Sag i Orden.
Medlemmerne vil sikkert kunne forstaa, at de ved
selv at indsende disse Oplysninger sparer Forenin-
gens Økonomi for en yderligere Belastning.

Fra Repræsentantskabsmødet

Desværre blev dette kun besøgt af alt for faa. Grundene maa siges at være forskellige, men især de fortvivlede Rejseforhold. Da Bestyrelsen den 6. Juni vedtog at holde Mødet den 18. Juli, regnede ingen med, at Færgebilletterne kun kunde skaffes i yderst begrænset Antal, og da Næstformanden gjorde opmærksom paa dette Forhold og foreslog Mødet aflyst, var alt imidlertid planlagt og Bladet udsendt.

Sammen med Kontorets Leder, Hr. von Antonievitz, tog jeg, der i den Anledning rejste til København, Turen fra de forskellige Jernbanestationer og endda direkte til Trafikministeriet for at faa saa mange Færgebilletter, som vi antog der skulde bruges.

Resultatet blev desværre negativt. „Det kan ikke siges at være af samfundsvigtig Karakter“, lød Trafikministeriets Svar, og dermed maatte vi lade Begivenhederne udvikle sig, som de kunde. — Der var dog Jyder, som havde klaret Vanskelighederne, og dem siger vi en hjertelig Tak for Fremmødet. — Hvorfor Sjællændere og Repræsentanterne fra de Øer, hvor ovennævnte Trafikvanskeligheder ikke kan tjene som Undskyldning, ikke kom, kan ikke her siges. Forhaabentlig er det ikke manglende Interesse, der bærer Skylden.

Muligvis havde enkelte paabegyndt Høsten?

Fra en enkelt Side er anket over, at man ingen Meddelelse havde faaet, Bladet var ikke kommet. Hertil maa siges, at naar dette ikke kommer, maa man klage til Postvæsenet; vi betaler i dyre Domme for at faa det udbragt, saa *skal* det ogsaa gøres. Ogsaa en enkelt Røst, der mener, at vi burde avertere i de lokale Blade, har meldt sig! — Intet vilde vi hellere, men det kan vor Økonomi absolut ikke magte, saa der bør muligvis gaas den Vej, at de Repræsentanter, der er valgte, anmelder dette til Kontoret, og saa faar en speciel Indbydelse; men det kræver

Orden i Lokalforeningerne og skal blive taget under Overvejelse.

— Selve Mødet forløb, som hosstaaende Referat viser, programmæssigt, dog med Undtagelse af, at vi maatte undlade at modtage det generøse Tilbud fra Dir. Jeppesen-Drusebjerg om Fremvisningen af D. A. G.s Film „Slægtsgaarden“, idet saa mange af Deltagerne, som kunde det, afrejste samme Dag, og Resten synes for faa til Film og Foredrag. — Forhaabentlig kan vi næste Aar bedre udnytte det venlige Tilbud.

En Oplevelse, som ingen af os vil glemme, fik vi ved Dr. Therkel Mathiassens sagkyndige Gennemgang af Museets Oldtidssamling; alene dette var Turen værd, og vi benytter Lejligheden til at sige Doktoren en hjertelig Tak.

— Om selve Mødet skal iøvrigt kun siges, at det ikke bar Spor af den samme Interesse som ved Odense- og Fredericiamøderne; om dette skyldes Tiden, Ledelsen eller andre Forhold faar staa hen, til vi næste Gang mødes — det bør nok blive i Odense som det mest centrale Sted. Dog ønskes sagt, at det er paa Repræsentantskabsmøderne, vi faar Lejlighed til at lægge Linjerne for vor Arbejde, det Arbejde, vi villigt indrømmer kun har været smaat i det sidste Aar, ogsaa begrundet paa Forholdene.

Denne Linje kan ikke lægges fra Kontorets Personale og kun antydes af Ledelsen, den *skal* fastlægges af de valgte Repræsentanter.

Lad os saa haabe, at naar vort Land nu atter er frit, og vi igen kan udnytte Tale- og Skrivefrihed, at vi da tager begge Dele i Brug! Vi er stadig af den Mening, at vi med vor Forening er med til at bygge Danmarks Fremtid op, at vi har baade en moralsk og en kulturel Opgave, foruden at vi er med at værne vort eget Hjem.

Jørg. P.

Repræsentantskabsmødet den 18. Juli

Repræsentantskabsmødet i Nationalmuseet havde ikke samlet mange Deltagere. Ikke engang alle sjællandske Lokalafdelinger var repræsenteret, og fra Afdelingerne vest for Storebælt var der kun mødt Deltagere fra Djursland og Haderslev Amt.

Formanden, Gaardejer *Jørgen Petersen*, bød velkommen, hvorefter Sagfører *Hesselbjerg* valgtes til Mødeleder. Han konstaterede, at Mødet var lovligt indvarslet og berettiget til at vedtage Beslutninger.

Formanden gav derpaa en

Oversigt over Foreningens Arbejde

Vi har ikke udrettet saa forfærdelig meget i det forløbne Aar. Der har ialt været afholdt 7 Bestyrelsesmøder. Efter Sekretæren, Journalist Chr. Damms Bortfald overtog Revisor Kr. Foged Ledelsen af Kontoret, og da Kassereren, Bankprokurist O. Svarrer, i Vinteren 1944 blev arresteret, overtog Revisoren ogsaa Kassererhvervet. Til Leder af „Slægtsgaards-Arkivet“, som Damm havde startet i Efteraaret 1944, blev Genealogen W. von Antoniewitz antaget.

Vi kan i det hele taget ikke samles uden at mindes den Tid, der er gaaet. Vi maa takke Forsynet, at Krigen standsede ved Danmarks Grænser. Det eneste Sted, hvor der ved Afslutningen forekom direkte Krigshandlinger, var jo paa Bornholm. De Landsmænd, der var imod Tyskerne, var lige saa gode som de, der tog direkte Del i Kampen.

For Foreningen, hvis Formaal jeg stadig tror paa, haaber jeg paa, at det i den Tid, der kommer, stadig gaar fremad. Jeg synes, der maa være et Sted, hvor smaa og store Bønder kan samles i kulturelt Arbejde. Selv om Foreningens Økonomi er meget anstrengt, vil de Midler, vi skal bruge, komme lidt efter lidt. Jeg siger Tak til Revisoren, fordi han har bragt Orden i vor Økonomi. Men der skal mere til. Damm sagde engang, at hvis vi ikke passer paa Sjælen i vor Forenings Arbejde, kan vi godt lukke. Vi har vist ikke passet godt paa den i de sidste Par Aar. Men nu maa vi haabe at komme i Gang igen.

For Medlemsbladet har Aaret ogsaa været vanskeligt. Censuren var streng. Et Held var det, at „Holbæk Amts Venstreblad“, hvor Bladet trykkes, havde et stort Papirlager. Bladets

Indtægter i Form af Annoncer er for smaa. Jeg er dog tilbøjelig til at tro, at vi kan faa saa mange Annoncer, at Bladet kan bæres deraf.

Lokalforeningerne har, med enkelte Undtagelser, ikke gjort meget. Jeg haaber, at Damm, som nu atter kan tage fat, og kun er Rejse- og Pressesekretær, vil kunne faa Gang i Arbejdet igen. Hvis Lokalformændene og Tillidsmændene vil gøre noget, kan vi meget let faa Medlemmer.

Landstingsmand *Markersen* udtalte, at Foreningen har Opgaver af vidtrækkende Betydning for hele vort Land. Jeg har dyb Respekt for det grundlæggende Arbejde, der er gjort. Vi maa være glade for, at der stadig er saa mange Slægtsgaarde her i Landet. I de sidste 50 Aar har Kaarene ikke været for gode for dem. Endnu for kun en halv Snes Aar siden var det ingen anbefaling at sidde paa en Slægtsgaard. Der blev dengang sagt, at naar en Slægt havde haft en Ejendom i over 100 Aar, havde den haft den længe nok. Saa kom Krigen. Og dermed blev Jordbunden anderledes, Damm opdagede dette og skrev Artikler herom. Som Følge heraf blev denne Forening oprettet. I Fremtiden vil vi sikkert komme ud for Bryderier og Angreb. Men vi maa staa fast paa Jorden. Foreningens Betydning paa det kulturelle Omraade er oplagt. Men den kan ogsaa faa Betydning paa anden Maade. Kun maa den ikke være partipolitisk. Vi maa gøre noget for de Slægter, der sidder paa Jorden og bevarer Traditionerne. Det maa være Medlemmernes Interesse at bevare Jorden. Der er visse Ting, som træder særlig frem for Slægtsgaardene. Ejendomsskyld og Grundskyld er steget stærkt i Aarenes Løb. Og der er ingen Grænser for, hvor meget de kan stige. Derved lægges der store Prioriteter paa de Ejendomme, der bevares i Slægterne, mens de, der handles og spekuleres med, kan indvinde disse Skatter og mere til ved Prisforhøjelser. Disse Skatter er et Indgreb i Ejendomsretten, som kan betyde Ekspropriation. Der er Tendenser fremme til at ekspropriere. Det maa være Foreningens Sag at arbejde for, at Foreningens Medlemmer kan beholde deres Ejendomme som frie Ejendomme.

Vi har det Held her i Landet at have Folkestyre. Jeg er dog bange for, at ikke alle er med

Verset

i det. Men i et Land med Folkestyre maa der være privat Ejendomsret. Ellers er vi inde paa Diktatur.

Foreningens Formaaalsparagraf er ganske ypperlig. Det var rart at kunne yde økonomisk Støtte til Foreningens Medlemmer. Men i mange Tilfælde vil god juridisk Hjælp være tilstrækkelig. I visse Spørgsmaal med Hensyn til Arveret kan Foreningen gøre noget.

Foreningen er paa sin Plads. Den har udrettet et stort Arbejde. I de kommende Aar vil den maaske være mere nødvendig end hidtil. Derfor maa vi videre med Arbejdet.

Greve Scheel: Vi maa ikke drive Partipolitik, men nok Slægtsgaardspolitik. Der er rettet Henvendelse til Foreningen fra „Foreningen af større Skov- og Landejendomsbesiddere i Danmark“ om at medvirke til, at de Ejendomme, hvis Indehaver bliver dømt efter den nye Straffelov, ikke af denne Grund fratages Slægten, men overdrages til et andet Familienmedlem, som har vist sig at være en god dansk Mand. Hele Slægten maa ikke undgælde for, at et enkelt Medlem af den har svigtet. Men det er rigtigt, at den, der har svigtet, skal straffes. Og det er ogsaa rigtigt, som Jens Jensen foreslaar det, at de, der dømmes efter den nye Straffelov, skal udelukkes af Foreningen. Det maa ogsaa umuliggøres, at Udlændinge erhverver Jord i Danmark. Alt, hvad der virker til Skade for Slægts-ejendommene, maa vi protestere imod. Der er lagt mange Byrder paa Landbruget. Vi maa arbejde for, at de kommende Slægter bliver i Stand til at overtage Ejendommene. Den, der overtager Ejendommen, maa have den til en rimelig Pris, saaledes at Slægten kan fortsætte Arbejdet paa Slægtens Gaard.

Carl Larsen (Frederiksborg Amt): I Fjor fik vi Restancelister tilsendt. Det vilde være udmærket, hvis hvert Bestyrelsesmedlem i Lokalafdelingerne fik en Medlemsfortegnelse for Lokalafdelingen tilsendt, og hvoraf man kan se, hvem der har betalt Kontingentet, og hvem der er i Restance. Har vi saadanne Lister, kan vi ogsaa faa flere Medlemmer, for vi kender jo Slægtsgaardene i Sognene. Jeg foreslaar, at vi i København holder en Sammenkomst for Lokalafdelingerne i Frederiksborg, Roskilde og Københavns Amter.

Hesselbjerg mente ligeledes, at et saadant godt arrangeret Møde kunde trække Folk til.

Sognefoged Slemming (Randers Amt): Jeg rejste fra Fredericia sidste Aar med Beslutning om at lave en hel Del. Men der er lavet for lidt. Vi har over 700 Slægtsejendomme i Randers Amt, men kun 100 Medlemmer. Men nu skal vi se at faa gjort noget.

*Vor Sommer er Solstrejf og Brisevift
og varme Bølger og Bygedrift
og Skyers skiftende Vandring.
Den gaar som Bølger i Korn og Bugt,
dens Rytme synger i Svaleflugt
sin Sang om Liv og Forandring.*

*Vor Sommer er selv som et Svalepar
paa rastløs Flugt fra den Tid, der var,
med Hast mod Timen, der kommer.
En vinget Iling, et Livets Tegn,
paa Kasteflugt over Mark og Hegn —
vor aldrig hvilende Sommer.*

*Men Sommeren gemmer bag sorgløs Flugt
en Flid og Travlhed med Frø og Frugt,
et Værk bag Luner og Lege.
Et større Tema end Sol og Regn
er sat med Svalernes Nodetegn
paa Traad langs Sommerens Veje.*

*Vor Sommer skal skabe af Lys og Muld
det nye Korn og det nye Kuld
fra Maj til Høstmørket daler.
Og skal end Grotiden fare hen,
skal Verden fyldes igen, igen
med nye Somre og Svaler.*

PIET HEJN.

Jørgen Hansen (Frederiksborg Amt): Vi er alle enige om, at Foreningen har en kulturel Opgave. Nu talte Markersen om Ejendomsskatterne. Men det er ikke nok at gaa imod Udgifterne; der skal ogsaa gøres noget for den indtægtsmæssige Side. Vi maa protestere imod Udenrigsministeriets Udtalelse om, at Landbruget har levet paa det øvrige Samfunds Bekostning. Vi har gjort vor Pligt overfor Land og Folk. Vi maa tjene lige saa godt paa Arbejdet med Jorden, som man tjener i andre Erhverv. Og det maa vi ogsaa, for at vi kan give vore Folk en lige saa god Løn, som andre Erhverv betaler.

Hesselbjerg: Vi maa være lidt forsigtige med at komme for langt ud paa dette Omraade.

Landstingsmand Markersen: Jeg nævnte ikke Indtægterne, fordi vi maa være forsigtige ikke at komme ind paa Omraader, som ligger udenfor Foreningens Opgave. Vi maa tage Kaarene som de øvrige Erhverv. Samfundet gør dog

klogt i ikke at presse Landbruget ned, for saa har vi det alle daarligt. Det er helt forkasteligt at sige, at Landbruget tjente mere under Kri-gen end andre Erhverv. Nationalbankens Ud-betalinger vil kunne vise det. Vi maa lønne Fol-kene godt for dermed at kunne beholde dem.

Greve Scheel: Vi skal ikke komme ind paa Sammenligninger mellem de enkelte Summer paa Skatten før og nu, men derimod paa Grund-skyldspromillen. I Roskilde Amt forrentes Grundskylden med 4,7 Procent. Det er mere, end man faar for Pengene i Bankerne.

Rasmus Jensen (Præstø Amt): Økonomisk set kan vi ikke forlange Særstilling for Slægtsgaar-dene. Men vi maa kræve en Særstilling i Spørgs-maalet om Ekspropriation. I de grønne Omraa-der, som der har været Tale om, København vilde have anlagt mellem Køge og Roskilde, er man gaaet med til at bevare Slægtsejendø-mene. Og ved de Fredningssager, jeg har været med til, har man ogsaa taget meget Hensyn til de gamle Slægtsejendomme. Vi maa vogte os for at komme for meget ind paa Skattespørgs-maal m. m.; det har vi andre Organisationer til. Men skulde vi komme ind paa en Ekspro-priationslovgivning, maa vi protestere. Slægts-gaardsjord maa være den sidste, der tages.

Da ikke andre havde noget at sige i Tilslut-ning til Beretningen, takkede *Formanden* for Forhandlingen og erklærede sig enig med den sidste Taler i, at vi skal overlade det økono-miske til andre Organisationer. Med Hensyn til Ekspropriation er der vist ingen Fare i Øjeblik-ket. De første 3-4 Aar vil der sikkert være Brug nok for vore Produkter, men senere kommer der maaske vanskelige Tider. Vi maa ikke rejse ud og tale om Skatter, men kun om det rent kulturelle.

Hvis ikke hver enkelt Lokalforeningsformand og Sognetillidsmand gør noget, frygter jeg for Stagnation.

Regnskabet

Revisor *Foged* aflagde derefter Regnskabet. Det var ganske naturligt, at jeg traadte til, da Damm og senere Svarrer faldt fra. Jeg gjorde det i en god Mening. Tal er tørre, men allige-vel kan de fortælle noget. I 1941 havde vi saa-ledes 632 Medlemmer, i 1942: 3764, i 1943: 5425

Danebod Højskole - Fynshav (Als)

3 og 4 Mdr.s Sommerskole fra 3. Maj
5 Mdr.s Vinterskole fra 3. November.
Skoleplan sendes.

Frede Terkelsen.

og i 1944, som var et Stagnationsaar: 5613. Af disse Medlemmer har dog en Del ikke betalt Kontingentet. Men vi vil nødigt slette dem, og det glæder mig, at Formændene og Tillidsmæn-dene vil søge at faa Kontingentet ind. Kontin-gentindtægten var i 1941: 4433 Kr., 1942: 19,102 Kr., 1943: 25,348 Kr. og i 1944: 38,729 Kr. Gen-nemsnitsindtægten pr. Medlem var i 1941: 7 Kr., 1942: 5, 1943: 6 og 1944: 7 Kr.

Skal Foreningen fortsætte, maa der gøres et Arbejde for at faa flere Medlemmer og faa Kon-tingentet ind.

Driftsregnskab

1. Januar—31. December 1944.

INDTÆGTER		Regnskab	Budget
Kontingentindtægt	38.260,00		35.000,00
Annonceindtægt ved „Slægts-gaarden“	455,00		1.000,00
Salg af Slægtsbøger	14,73		0,00
	<u>38.729,73</u>		<u>36.000,00</u>
UDGIFTER			
Feriepenge & Provision til Agenter	179,50		0,00
Trysager & Duplikering	1.079,04		1.500,00
Porto	2.271,93		
÷ refunderet	<u>1.064,70</u>		
	1.207,23		2.500,00
Gager:			
Sekretær	2.400,00		2.400,00
Kontordame	2.400,00		2.400,00
Kasserer	1.000,00		1.000,00
Juridisk Konsulent	500,00		500,00
Revisor	500,00		500,00
Husleje, Varme, Lys & Telefon	960,77		650,00
Rejseudgifter	1.128,30		2.400,00
Lokalforeninger:			
Møder & Foredrag ..	1.918,70		
Annoncer	<u>258,16</u>		
	2.176,86		5.000,00
Tilskud til Slægtsgaardsarkivet:			
Honorar til Sekretær	5.300,00		
Diverse Undersøgelser	932,75		
	<u>6.232,75</u>		6.000,00
Renter	171,10		300,00
Diverse:			
Forsikring, Flytning m. m.	52,80		
Avisudklip	168,43		
Afskr. paa Inventar ..	<u>59,00</u>		
	280,23		500,00
Medlemsbladet „Slægtsgaarden“:			
Trykning	4.097,88		3.200,00
Forsendelse	2.773,75		2.000,00
Redaktionshonorar	800,00		800,00
Klichéer & Artikler	<u>181,34</u>		200,00
	28.068,75		31.850,00
Overskud	10.660,98		4.150,00
	<u>38.729,73</u>		<u>36.000,00</u>

Status
pr. 31. December 1944.

AKTIVER

Kassebeholdning	303,00
Indestaende paa Postgiro	93,19
Beholdning af Slægtsbøger	1.314,00
Tilgodehavende Kontingent	7.852,00
Forudbetalt Gage: Sekretær	1.909,61
— Husleje	37,50
Inventar	656,00
÷ Afskrivning	119,00
	537,00
Kapital Konto:	
Saldo den 1. Januar 1944	12.623,48
÷ Overskud	10.660,98
	1.962,50
	14.008,80

PASSIVER

Forud indkasseret Kontingent	135,00
Skyldige Gager	575,00
Diverse Kreditorer:	
Holbæk Amts Venstreblad ..	2.515,57
Sagfører M. Hesselbjerg	970,00
Revisor K. Foged	785,00
N. Chr. Wiberg	125,00
Formanden	300,00
	4.695,57
Kasse Kredit: Privatbanken	8.603,23
	14.008,80

Ovenstaaende Driftsregnskab og Status er udarbejdet paa Grundlag af Foreningens Bøger, som jeg har revideret.

København, den 3. Februar 1945.

K. Foged,
statsaut. Revisor.

Rasmus Jensen foreslog, at Foreningen rettede en Henvendelse til Pengeinstitutioner, som har med Landbruget at gøre, for at søge om Støtte, f. Eks. til Arkivundersøgelser. Det virker bedst, hvis Lokalformændene fremsender saadanne Ansøgninger.

Formanden mente, at Rasmus Jensen var noget optimistisk. Jeg har henvendt mig til 16 Banker og Sparekasser om Annonce til Medlemsbladet, men kun to har svaret.

Regnskabet godkendtes.

Arkivets Arbejde

Genealog W. von Antoniewitz gav en Oversigt over Arkivets Arbejde. Vi har modtaget mange Henvendelser om Undersøgelser. Men det er først efter Maj, at vi har kunnet gaa i Gang med Undersøgelserne, idet en Del Arkivmateriale har været evakueret. Tidligere var Arkivet præget af Forsøg. Men nu er Arbejdet ved at komme i

faste Rammer. Undersøgelserarbejdet kræver Erfaring og Uddannelse. Priserne for Undersøgelserne var oprindeligt sat alt for lavt. Og det er i det hele taget vanskeligt at sætte en bestemt Pris, men Undersøgelsen af en Gaards Historie, hvorved man ogsaa faar Navnene paa Ejerne frem, koster nu 100-125 Kr. I den senere Tid har vi ogsaa faaet Forespørgsler om Ane-tavler.

Vi foretager stadig Gennemgang af Folketællingslisterne, og vi regner med at kunne naa gennem alle Medlemmer i Løbet af 2 Aar. Men det kan vi kun, hvis Medlemmerne indsender Spørgeskemaet med Oplysninger om Slægterne. Disse Undersøgelser, hvorved Slægterne kan føres tilbage til 1787, koster ikke noget for Medlemmerne.

Baade Sekretær Damm og jeg vil gerne skabe et virkeligt Arkiv. Men vi har ikke været særlig heldige endnu. Vi vil gerne have de gamle Dokumenter, som ligger paa Gaardene, indsendt til Opbevaring. Faar vi det, kan vi skabe et landbohistorisk Arkiv af stor Betydning. Lokalformændene og Tillidsmændene kan her hjælpe os meget.

Ved Aarets Udgang vil Arkivet være i mønstergyldig Orden. Og saa kan vi søge om Understøttelser ved Legater osv. Pengene er haardt tiltrængt til Arbejdet; der er nemlig mange Undersøgelser, som vi gerne vilde gennemføre, men som vi ikke kan tage op, fordi vi savner Midlerne dertil.

Landstingsmand *Markersen*: Lad Lokalformændene faa en Redegørelse for Arkivarbejdet, saa de kan gøre noget for at søge at skaffe Midler dertil. Dette Arbejde er nemlig ganske nødvendigt.

Formanden meddelte, at Jens Jensen skriftlig havde foreslaaet at vælge 2 Revisorer blandt Foreningens Medlemmer i Stedet for den statsautoriserede Revisor, saaledes at Vedtægterne skulde ændres.

Landstingsmand *Markersen* foreslog dette udsat til næste Aars Repræsentantskabsmøde, da

Det vil altid være os en Glæde at se Dem i Fredericia, og vi vil gøre vort til, at Opholdet bliver saa behageligt som muligt.

Fredericia Turistforening

Jens Jensen ikke selv var til Stede. Dette vedtoges.

Valg af Bestyrelse

Hesselbjerg meddelte, at Formanden, Næstformanden, Andreas Kaad og Hans Pedersen skulde afgaa efter Tur.

Formanden: Paa Andreas Kaads og egne Vegne nægter jeg at modtage Genvalg.

Jens Jensen havde skriftlig foreslaaet *Ager-toft* (Aabenraa Amt) valgt i Stedet for Kaad.

Formanden foreslog at vælge Sognefoged *Slemming*.

Sognefoged *Slemming* bad Formanden om at fortsætte. Det er ikke godt at skifte netop nu.

Da flere andre sluttede sig hertil, udtalte *Formanden:* Jeg har som nævnt Indtryk af, at Foreningen har været ved at miste sin Sjæl. Foreningen bør udelukkende ledes af Bønder. Vi har altid kunnet klare os selv. Men jeg har ikke Indtryk af, at Bønderne har ledet Foreningen i de sidste Par Aar. Skal jeg fortsætte, saa maa det være en afgjort Betingelse, at Formanden maa have Ledelsen, og at han maa være underrettet om alt indenfor Foreningen, og at Kontoret skal give ham alle Oplysninger. Alle Afgørelser maa forelægges og træffes af Formanden.

Greve Scheel: Vil Formanden begrunde det lidt nærmere med Udtalelsen om, at Foreningen har tabt sin Sjæl?

Med Hensyn til Kontoret maa det være Kontoret, der modtager Ordre.

Formanden: Det erkendes altsaa, at det er Formanden, som dirigerer Kontoret og ikke omvendt!

Med Sjælen mener jeg det kulturelle Arbejde i Foreningen. Foreningen maa ikke have noget med Politik at gøre.

Greve Scheel: Det maa /være Jens Jensen og mig, Formanden sigter for at føre Politik. Vi har imidlertid kun kæmpet for Slægtsgaardspolitik. Det er noget ganske andet.

Hesselbjerg: Formanden tager altsaa imod Genvalg?

Formanden: Ja, paa de før nævnte Betingelser.

Desuden genvalgte Næstformanden og Sognefoged Hans Pedersen, Sanderum. Og da Sønderjyderne gav Afkald paa at vælge et Bestyrelsesmedlem i Stedet for Andr. Kaad, valgtes Sognefoged *Slemming*, Hammelev ved Grenaa.

Ved Valg af Revisor udtalte *Hesselbjerg*, at han haabede, at statsautoriseret Revisor Kr. Foged vilde lade sig genvælge. Hvilket skete.

Til Bestyrelsessuppleant for Hans Pedersen, Sanderum, valgtes Proprietær *Bendt Bjergskov*, Rosenlund pr. Kølstrup.

Under

Eventuelt

forespurgte *Marius Beck* (Sorø Amt) hvad man skulde gøre med et Bestyrelsesmedlem, som under Krigen havde holdt til paa den forkerte Side. Han har været arresteret, men er atter løsladt. Vi vil ikke arbejde sammen med ham. Og hvis Manden ikke gaar af sig selv, gaar Bestyrelsen.

Hesselbjerg: Bestyrelsen maa forelægge Sagen for Medlemmerne, som har Afgørelsen. Noget andet var det, hvis Manden var blevet dømt. Saa burde han ganske simpelt udelukkes.

Formanden sluttede derefter Repræsentantskabsmødet med Haab om, at Arbejdet vil blive betydeligt fremmet i indeværende Aar.

Til Slut blev der under Museumsinspektør, Dr. phil. Terkel Mathiassens kyndige Vejledning foretaget en Gennemgang af en Del af Nationalmuseet.

Fra

Tre Vangs-Brugets

Tid

Følgende Artikel har været trykt i Holbæk Amts Venstreblad, men turde maaske have Interesse for et større Publikum; ikke mindst er Tanken i den, at man i langt højere Grad burde uddybe Kendskabet til de ældgamle Navne paa Vangene, Aasene og Agrene, end Tilfældet nu er.

Lad et Eksempel tale for sig selv om, hvor hurtigt saadanne Navne glemmes. Da jeg for godt 20 Aar siden havde samlet nedennævnte Navne sammen, spurgte jeg de ældste i Sognet, om de kunde huske blot enkelte af disse. Svaret var saa negativt, at der kun kunde stedfæstes 4 — fire — af disse, og det til Trods for, at Udskiftningen for Gislinge Sogn først var færdig ca. 1806, hvilket vil sige, at der kun var gaaet et Par Generationer, før alt var glemt.

Hvor gamle Navnene er, kan antagelig fortælles af vore Videnskabsmænd ved senere Lejlighed; men at de baade har haft og har Samhørighed med Slægterne helt ned til den første Bondes primitive Agerbrug, gør ikke Interessen mindre

Dokumentet, hvorfra nedenstaaende i det væsentligste stammer, er mig velvilligst overladt af Hr. Pastor Friis Berg, Hagedsted, og er fundet paa Præstegaardens Loft. Desværre har det i Aarenes Løb modtaget „uudslettelige Indtryk“ af Skorstenssod, men ved Hjælp af Undersøgelser

— tidligere — i Matrikulsarkivet, har jeg udtydet saa godt som alle Navnene.

Der er i Tidernes Løb begaaet mange og store Forsyndelser mod gamle Ting, mod gamle Minder; men der er ogsaa i de senere Aar gjort store Anstrengelser for at redde, hvad endnu kunde reddes, og æret være de Kvinder og Mænd, som har udført et Arbejde her. — Paa et Punkt finder jeg imidlertid, vi er langt tilbage, nemlig med Hensyn til de mange gamle Navne og Stedbetegnelser. Ikke i og for sig, at de er glemt eller gaaet tabt, thi i Jordebøgerne finder vi dem; men Stedfæstelsen af disse Navne er for de fleste glemt eller forvansket saa stærkt, at næsten ingen kender dem igen.

Skulde nogen af de ældre Læsere af denne Artikel derfor „vide noget“, især gennem endnu Ældres Fortællinger erindre et eller flere af disse Navne, samt hvor de hører hjemme, da er en Del af Hensigten hermed naaet, om de vilde meddele mig, hvad de ved.

Dokumentet, der er en Udskrift af Jordebogen, siger i sig selv, hvad det er og vil, og med Undtagelse af den Oplysning, at Hr. Arnold Cruse var Præst i Hagedsted-Gislinge 1709-1748, skal jeg lade det tale for sig selv. — Jeg har bibeholdt den gamle Retskrivningsmaaede.

Deres Excellence

Høy-Ædle og Vellbaarne Vell-Ædle og Velbiurdige
Herrer Høy-Gunstige Patroner!

Som jeg til Sandheds opliøsning og min Ræths Beholdelse iblant andre Bonde (Boels) Mænds paa-grænsende Agre og Enge, høveligen behøver eet lidet Udtog af den forefaldende Land-Maaling over de til Hagedsted Præstegaard, af gammel tid tilliggende Agres og Enges længde og brede, samt over een Ødegaards Jords, kaldet i forðum tid gl. Morten Nielsøns Jord, beliggende paa Gislinge Mark udi Tudze Herredt, og efter nye matricul Skyldende 4 Tønder og eet fierding-Kar Hart-korn. Saa insinuerer Jeg dem min ydmyge Begiæring hos de Høy og Vellbaarne Herrer, at mig paa fornødent stempeldt papier, med Deres gunstige Consens og ordre, maa af Ædle Monsr. Heglund communiceres eet lidet Udskrift (og rigtig?) notice der om. Jeg med Guds (ulæseligt) i dybeste Respect, forbliver (ulæseligt) Excellence Høy og Vellbaarne, Vell-Ædle og Velbiurdige Herrers allerærbødigste Tiener.

Hagedsted Præstegaard, d. 16. Junii Aar 1723.

Arnold Cruse.

— — Præsten fik, som nedennævnte Resolution udviser, sit Ønske opfyldt, og det endda meget hurtigt, idet Rentekammeret 6 Dage efter antegner Ansøgningen med følgende

Resolution:

Naar ved denne Memorial fremligger forordnet Stempelt Papier, Haver Landmaalings-Conducteur

Hegelund den begierte Udskrift af Landmaalings-Forretningen paa forordnet Papier beskreven at give.

Rentekammeret d. 22. Juny 1723.

Gylden crone (m. fl.).

Sagen er nu saaledes overgivet til Monsr. Hegelund, som imidlertid ogsaa viser, at han er hurtig i Vendingen, idet allerede den 31. Juli samme Aar den ret store Afskrift foreligger. Denne indledes saaledes:

Efter medfølgende Høyloflig Kammer Collegie Ordre, paa Ærværdige Hr. Arnold Cruses der om giorte Ansøgning, haver sig underskrevne efterseet Landmaalingsforretningen anlangende Hagedsted Præstegaard og Morten Nielsøns Gaards Jord i Gislinge, og befindes samme der udi opført og antegnet, som følger: Holbæk Amt, Tudze Herrit, Hagedsted Sogn, Hagedsted Præstegaard, haver udi

Her følger saa alt, hvad der hører til Præstegaardens Jord i Hagedsted men da det hele ikke kan anføres her, nøjes jeg med Gaarden i Gislinge.

„Gislinge Sogn og Bye, No. 29 Morten Nielsøn, haver udi

Saltrebjergs Vangen.

Lange Lycces Aas, maalt fra „Sønden“, indeholder 41 Agre, (det vil føre for langt at anføre alle Agrenes Længde og Bredde, derfor skal kun anføres en enkelt, samt hvor mange). Den 32te og den 37te Ager. Den længste 12¼ Alen bred og 343 Alen lang.

Møllebringsaas. Maalt fra „Østre“, indeholder 19 Agre, derudi den 6te, 22¼ Alen bred, 254 Al. lang.

Baune Agre, Maalt fra „Østen“, indeholder 21 Agre derudi den 12te 9 Al. br. 60 Al. l.

Sønderstedts Aas. Maalt fra den Vestre Side indeholder 21 Agre, den 2den Ager 20 Al. br. 169 Al. l.

Ørtz Aas, Maalt fra den „Nordre“ Side, indeholder 44 Agre herudi den 4de, 15de og 30te Ager 9½ Al. br. 294 Al. l.

Berche Stycherne indeholder 22 Agre, herudi den 12te og den 16de Ager 18¼ Al. br. 132 Al. l.

Børre Toftes Aas. Maalt fra den østre Side, indeholder 19 Agre, deraf den 12te 11 Al. br. 765 Al. l.

Sties Agre. Den 37te og den 46de Ager 11½ Al. br. 282 Al. l.

Sneehøys Agre. Maalt fra „Vesten“, indeholder 46 Agre, derudi den 18de og den 35te Ager 19 Al. br. 472 Al. l.

Leedspieles Aas. Maalt fra den „Nordre“ Side, bestaar af 31 Agre, heraf den 12te og den 16de 7 Al. br. 168 Al. l.

Smørhøyes Aas. Maalt fra den „Østre“ Side. Indeholder 33 Agre, deraf den 6te, den 14de 11½ Al. br. 311½ Al. l.

— Med disse Tal kan antages at være givet et tilstrækkeligt Billede af en af Vanskelighederne ved 3 Vangsbrugets Driftsmaade, og jeg vil derfor i det følgende nøjes med Navnene:

Ertz Agre. — Fohøyes Agre. — Traalevraaes Aas. — Lunne Humperne. — Øfrets Aasen. — Diefvels Mors Aasen. — Saltrebierts Aas. — Kloes Agres Aas. — Bierre Loderne.

H a g e s t e d V a n g.

Heri: Lange Lycces Aas. — Hjortskiærs Aas. — Snavve Støcherne. — Magetoftes Aas. — Ellebechs Støcherne. — Schofs Aas. — Blushøys Støcherne. — Fædeagris Aas. — Harrvils Aas. — Flinte Royels Aas. — Brynstyche Aas. — Staccebierts Aas. — Biereagres Aas. — Hunde Kildeaas. — Trøjeborg Aas. — Haure Sløyesaas. — Tofte Kildeaas. — (Denne sidste har følgende Vedtegning i Boniteringen — „ond Hafvrejord af Sand og Grud saas hver 9. Aar“). Hulle Aas, Espe Aasen. — Staries Aas. — Vangeleeds Aas. — Steens Aas. — Pile Aas. — Sceverøys Aas.

D y n n i s V a n g e n.

Vangeleds Styckerne. — Sylte Aas. — Leergranes Aasen. — Gadelands Aas. — Stigs Aas. — Pile Aasen. — Mageløs Aas. — Scarehutterne. (Dette ken-

des endnu gennem „Skahutbakken“). — Kilde Aas. — Gammel Tofte Aas. — Ladagerne Aas. — Olrødsaaen. — Stenrolsaas. — Blanches Aas. — Lille Blanchis Aas. — Brønnebierts Aas. — Snerpens Aas. — Sandagers Aas. (Boniteringen herom siger „ond Hafvrejord saas hvert 9de Aar). — Stubbeagres Aas. — Oreds Aas“.

Her er det sidste gaet tabt, idet et Hjørne af Papiret er fuldstændig ødelagt; men længere nede læses:

„Følger nu den Engbond, som denne Mand paa sin Andeel ere tilskrevne og beregnet udi foreskrevne Marcher, nemlig: Saltrebierts Vangen 5 Læs . . . (atter ulæseligt, kun kan man se Navnet Hendrich Verner i Kiøbenhavn)“.

Derefter har Monsr. Hegelund personlig givet det følgende Underskrift:

Foreskrefne saaledes af Landmaalingsforretningerne og Matriculen rigtig at være ekstraheret testerer.

Hafnia, d. 31. July 1723.

Niels Hegelund.

Jørg. Petersen.

Samme Slægt paa samme Gaard

Af Chr. Damm

Sætryk af »Danskene« Nr. 31 og 32 1941

I Aarene efter den første Verdenskrig gik mange sønderjyske Gaarde, deriblandt ikke saa faa Gaarde, som i Aarhundreder havde været indenfor den Slægt, der nu maatte forlade dem, ud af Ejerens Besiddelse. Det faldt forfærdelig haardt for disse gamle Slægter at maatte forlade deres Gaarde, hvor de selv var opvokset, hvor deres Forfædre havde boet og virket. Juridisk var Udsættelserne utvivlsomt i hvert Tilfælde fuldstændig retsligt begrundet, men moralsk var det lige saa utvivlsomt i de fleste Tilfælde forkasteligt. I mangfoldige Tilfælde havde Ejerne af disse Gaarde under Fremmedherredømmet sammen med deres danske Landsmænd gjort, hvad de kunde, for at de sønderjyske Gaarde og den sønderjyske Jord forblev paa danske Hænder. Mange havde ofret betydelige Midler herfor, enkelte endda mere, end de nu blev sat ud af Gaarden for. Efter denne deres aarelange Kamp for Danskheden, efter at disse Slægter Generationer igennem havde staaet som Danmarks folkelige Værn imod Syd, maatte de gaa bort fra deres Gaarde, efter at det Grænseland, som de havde viet deres Kræfter, var blevet dansk. Det var ikke alene bittert for disse Slægter, som maatte gaa fra Gaardene, men det var folkeligt og nationalt forkert.

Disse Udsættelser i Sønderjylland gjorde, at jeg fik Øjnene op for de sønderjyske Slægtsgaarde, og

ved Gennemgang af Bøger og Blade, ved Hundreder af private Henvendelser har jeg faaet Navnene paa langt over 1000 sønderjyske Bondeslægter, som i mere end 200 Aar har ejet og drevet den Gaard, som deres Efterkommere nu har. Als ligger i Spidsen, og saa følger Haderslev Østeramt og derefter den øvrige Østkyst. Paa Vestkysten findes der ligeledes mange Slægtsgaarde, og som naturligt er, findes de færreste paa Højderyggen. Løjt Sogn er med godt 40 Slægtsgaarde det slægtsgaardsrigeste Sogn i Sønderjylland og sandsynligvis i hele Landet; og det er sandsynligvis det Sogn, hvori de ældste Slægtsgaarde findes. En Gaard kan saaledes her føres 600 Aar tilbage, et Par andre 500 Aar. Det er den gamle Lokalhistoriker H. Hansen Toft paa Løjt, som man kan takke for det Kendskab, man har til Sognet og ikke mindst til Sognets Gaarde; bare der var mange med hans Interesse og hans Arbejdsindsats, saa vilde vi kende mere til vort Land.

I det forløbne Aar fik jeg „Ill. Familie Journal“, det store, udmærkede Ugeblad, til at foretage en Undersøgelse for at finde, hvor mange danske Slægtsgaarde, der var tilbage, og hvor disse fandtes. Det viser sig, at der findes Tusinder af Slægtsgaarde i Danmark; der er utvivlsomt endnu mindst 5000 Gaarde, hvis Ejere kan føre deres Slægt paa Gaarden tilbage i mere end 100 Aar. Næst efter Sønderjylland findes de fleste Slægtsgaarde vistnok

paa Fyn; derefter kommer Sjælland, de omliggende Øer, Bornholm og det østlige Jylland. De færreste Slægtsgaarde findes nok i de midtjyske Sogne og paa Thy samt Vendsyssel.

Gennem Aartusinder har Danmark været et Landbrugsland — det er først i de sidste Menneskealdrer, at Industrialismen har taget Opsving —, og netop nu i Krigens Tid er det Landbruget, som skal føre Landet gennem Vanskelighederne, baade ved ernæringsmæssigt at forsyne den danske Befolkning og ved at skaffe saa meget til Eksport, at vi kan faa de vigtigste Raavarer til Opretholdelse af det danske Samfunds Liv hjem.

Saaledes som Landbruget paa det økonomiske Omraade har været det bærende Erhverv, har det ogsaa paa det folkelige og kulturelle Omraade været det. Vi nedstammer alle mere eller mindre fra danske Bønder; den danske Kultur er en Bondekultur — vi har ingen anden.

Alle vore ældste Landsbyer er utvivlsomt opstaaet ved, at en Mand, som hidtil havde fristet Livet som Jæger, har fundet Stedet egnet til at tage fast Ophold paa. Han har bygget sig en primitiv Hytte, har udvidet denne med flere Bygninger, har ryddet Skov, tilsaaet det ryddede Areal, faaet Kreaturer, og har saaledes skabt sig en Gaard. Børn er vokset til, Husfolk har skullet bruges, og lidt efter lidt er her opstaaet en Storgaard, et Høvdingesæde. Storbonden selv eller hans Sønner gik med Kongen i Leding eller drog paa Vikingetogt.

Gaarden selv kunde ikke sælges, den gik i Arv til den ældste Søn. De yngre Sønner maatte søge sig Gaarde andetsteds, fik dem af Kongen som Belønning for Ledingstjeneste, eller de gik paa Vikingetogt. Ud af disse Gaarde er under skiftende Vilkaar, gennem fredelige og onde Tider, vokset det Danmark frem, som vi kender i Dag. Et Danmark med Byer og Fabriker, med Skibsfart og Fiskeri; men alligevel et Land, hvor Landbruget stadig er det bærende Erhverv.

Den danske Bonde er det rodfaste Element i Landet. Det, at de samme Marker gaar i Arv fra Far til Søn, at Slægt efter Slægt har set Lyset i de samme Stuer, gør Slægten til eet med Fødegarden og dens Tilliggende, gør, at den omfatter alt, hvad der har med denne Jord at gøre, med en brændende Kærlighed. Og ud af denne Hjemstavnskærlighed groer Kærligheden til hele Landet samtidig med, at Slægts-Traditionen giver et Menneske Baggrund og forankrer ham i det Folk, han tilhører, og hvori han lever og arbejder.

Denne sunde Styrke, der ligger i den danske Bondestand, gav sig det smukkeste og stærkeste Udtryk i Sønderjyllands Udlændighedstid mellem 1864 og 1920. De sønderjyske Bønder, som hører til de mest rodfæstede i Landet, var Kærnen i den nationale Kamp, den Grundpille, hvorpaa det dansk-nationale Forsvar hvilede. Det at bevare Jorden paa danske Hænder, var det vigtigste Led i den nationale Selvhævdelse. I Køllerpolitikens Dage udtalte H. P. Hanssen, at den eneste Mulighed for at hævde sig overfor tysk Fremtrængen var, at den sønderjyske Bonde var eller søgte at blive uafhængig. De sønderjyske Bønder var i Udlændighedens Aar i Kraft af deres Velstaaenhed de tyske Indvandrere overlegne, og de var paa Grund af deres i mange Tilfælde gennem Aarhundreder nedarvede Slægtsgaarde, gennem deres fra Forfædrene nedarvede nordiske Kultur en Modstander, som hverken de tyske Embedsmænd, den tyske Skole eller den tyske Jordpolitik kunde hamle op med. I 1914, da Kriegen udbrød, var den danske Tilbagegang i Sønderjylland standset, de tyske Angreb var ikke alene afslaaet, men den danske Fremgang var indledet.

Det er det jordbundne, det rodfæstede, den gamle nordiske Kultur-Tradition, som stadig skal bære os gennem Vanskelighederne. Og Slægtsgaardsbonden, hvis Slægt gennem Generationer, gennem Aarhundreder har ejet Gaarden, er i folkelig og kulturel Henseende Landbrugets Midtpunkt.

Danske Konger har i længst forsvundne Tider vidst, hvad det betød, at en Gaard forblev indenfor Slægten. Christian V bestemte saaledes, at en Gaard ikke maatte sælges, før den tre Gange havde været tilbudt Slægten. „Princippet for alle Landboforholdene vedkommende Love har det været at bevare Gaardene i Familiernes og dermed sikre sig en velstaaende Bondestand“, skrev den sidste danske Biskop over Als, Jørgen Hansen. Og han fortsætter: „Paa Undtagelser nær lader det sig næsten overalt eftertise, at Bøndergaardene i Aarhundreder er bevarede i de samme Familier, hvad der har givet den hele Bondestand en stor Kærlighed til Ejendommene og Forholdene“. Og selv i det nye Arveløvs-Forslag er der fremsat særlige Regler for Landejendomme, hvorigennem man haaber at kunne lette Arvingen de Byrder, han paatager sig, og bevare Gaarden i Familien.

Vi har utvivlsomt i de sidste Generationer ikke værnet om Slægtsgaardene saaledes, som vi burde have gjort det. Disse Gaarde maa værnes imod Spekulation, og de maa aldrig være underkastet de

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne (Landcreditkassen)

Anker Heegaardsgade 4 - København

Laan mod 1. Pr. i Landbrug, Skov- og Havebrug samt Grundforbedringslaan

Kasseobligationer kan noteres paa Navn og kan indskrives

*»At avertere er at støtte,
at støtte viser Interesse!
Lad derfor Takken blive,
at vi til Gengæld støtter
de Annoncerende«*

skiftende Konjunkturers Lov. I Norge har man Odelslovgivningen, og i Tyskland har man for faa Aar siden indført en Arvegaardslov, som gør, at Gaardene ikke uden Regeringens Tilladelse kan sælges ud af Slægterne, ligesom Navnene: „Bonde“ og „Arvegaard“ betegner Ærestitler. I flere andre Lande, hvor Lovgivningen ligeledes tager særlige Hensyn til Slægtsgaardene, søger man samtidig ved at fremhæve og udmærke de Slægter, som i over 200 Aar har haft deres Gaarde, at faa den samlede Bondestand interesseret i at bevare Gaardene i Familieme. I Belgien uddeler man saaledes Æresdokumenter. Og det samme gjorde man i det tidligere Østrig, hvor man endda ved Lov indførte Betegnelsen „Arvegaard“ for alle Gaarde, som i over 200 Aar havde været i Slægten. I Sverige uddeler det svenske Bondeforbund Diplomer til alle Slægter, som i over 200 Aar har ejet deres Gaarde, ligesom man giver dem forskellige Begunstigelser, saaledes Frirejser til Dyrskuer osv.

Herhjemme er der nu oprettet en „Forening til Bevarelse af danske Slægtsgaarde“, hvori alle danske Slægter, som i mindst 100 Aar har ejet og drevet deres Gaard, kan optages som Medlemmer. Foreningen vil gennem et kulturelt Oplysningsarbejde, gennem Slægtsgaards-sammenkomster og ved at hjælpe Slægterne til at efterforske deres Slægts og Gaards Historie søge at vække Interessen for at bevare Gaardene i Slægterne. Og endelig vil man søge at finde et økonomisk Grundlag, enten gennem en Kredit-Institution eller paa anden Maade, saaledes at der kan skabes Mulighed for gennem en særlig Laangivning at bevare Slægtsgaardene indenfor Slægterne i Tilfælde, hvor Slægternes egne Midler ikke strækker til, f. Eks. ved Nedarvning, Ejerskifte eller under Krisesituationer. Der er ikke Tvivl om, at en Forening med dette Formaal vilde have kunnet hjulpet ikke saa faa af de sønderjyske Slægtsgaarde ud af Efterkrigstidens Vanskeligheder; vel at mærke, hvis det store Flertal af danske Slægtsgaarde havde staaet bag den. Det er derfor ogsaa en Betingelse for Foreningens Arbejde, i alle Tilfælde dens økonomiske Indsats, at det store Flertal af danske Slægtsgaarde indmelder sig i den; kun derigennem kan den komme til at gøre en virkelig betydelig Indsats, og det er ogsaa kun derigennem, at den kan formaa Regering og Rigsdag til at gaa ind for Foreningens Arbejde.

Med Foreningens Oprettelse er samtidig oprettet et Slægtsgaards-Arkiv, og hele det Mate-

riale, som jeg har indsamlet over mindst 3000 Slægtsgaarde, bliver anbragt heri, ligesom Arbejdet fortsættes, saaledes at alle danske Slægtsgaarde, som i mindst 100 Aar har været i Slægten, optages her. Enhver Slægtsgaardsejer eller Familienmedlem bedes nedskrive alt, hvad han ved om Gaarden og Slægten, om Mark- og Vejnavne paa Gaarden, om Arbejdet paa Gaarden, om Ejerskifte, afskrive gamle Skiftedokumenter og andre Dokumenter og sende Materialet til Foreningen, som paa sin Side gerne vil hjælpe Slægtsgaardsejerne til at fremskaffe Kendskab til Slægten og Gaarden.

Med dette Undersøgellesarbejde fra Foreningens Side er den inde paa Slægtsforskningens Omraade og vil her søge Samarbejde med Slægtsforskere Landet over, med Lokalhistorikere, som i mangfoldige Tilfælde sidder inde med et stort Kendskab til deres Egn og dens Slægter. Det er gennem Lokalforskningen, at man vinder et nyt Kendskab og et grundigere Kendskab til vort Land, end vi hidtil har haft.

Det er en betydelig Opgave, som Foreningen er gaaet ind for, en Opgave, som staaer og falder med, om den faar tilstrækkelig Støtte fra Slægtsgaardsejernes Side. Men det skulde synes, at disse af egen Interesse vilde støtte Foreningens Arbejde ved at indmelde sig i denne og derigennem bidrage ikke alene til at løse et økonomisk Problem, som maa- ske kan blive til Gavn for mange Slægtsgaarde, men ogsaa bidrage til Løsning af en kulturel Indsats af meget stor Betydning for vort Land.

DANSK ANDELS GØDNINGSFORRETNING

LANDMÆNDENES EGEN
GØDNINGSFORRETNING

Hovedkontor: Axelborg, København V.